

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

סיכום דיון

מסמך זה מהווה את תמצית הדיונים של "פורום שווי הוגן" מתוך מטרה לשתף את הקהל הרחב בעיקרי הדברים. בקריאת המסמך יש להביא בחשבון שמדובר בתמצית הדיון ולא בפרוטוקול מלא. בהתאם למדיניות הפורום, הדברים מובאים שלא בהכרח בציון שמות כל הדוברים. יודגש כי הדברים מייצגים את עמדותיהם האישיות והמקצועיות של חברי הפורום ואינם מייצגים בהכרח את העמדות הרשמיות של הגופים אליהם הם משתייכים.

תאריך המפגש: 18 ביולי 2017

נושא המפגש: אימוץ IFRS 17 - השפעות והשלכות.

מיקום המפגש: משרדי איגוד חברות הביטוח.

נוכחים: אמיר ברנע, שלומי שוב, ערן צ'רנינסקי (מנכ"ל מגדל אחזקות), עופר ברנדט (משנה למנכ"ל, אקטואר ראשי, כלל ביטוח), עודד שריג (הבינתחומי הרצליה), אודי סדן (אקזקיוטיב דירקטור, EY), אברהם פרוכטמן (שותף, KPMG), משה שחף (שותף, EY), דדי בן יחזקאל (EY), אריק פרץ (סמנכ"ל כספים, הראל חברה לביטוח), בני גבאי (BGC), זיו כהן (סמנכ"ל, מנהל תחום כספים וחשבות, מנורה ביטוח), דן בר און (משנה למנכ"ל, אקטואר ראשי, מנורה מבטחים), שלומי וינר (אוניסון יועצים), אור חרוש (EY), אריה וירצבורגר (משנה למנכ"ל, אקטואר ראשי, הראל), יהודה גראוס (כלל ביטוח), שרון צדיק (המוסד הישראלי לתקינה), דן סגל (הבינתחומי הרצליה), דן וויס (אוניברסיטת תל אביב), דני ויטאן (שותף, KPMG), לילך סלמה (הפניקס), גיא טביביאן (שותף, Deloitte), טל כהן (סמנכ"ל בכיר, מנהל אגף חשבונאות ראשית, כלל חברה לביטוח), צור פינגשטיין (שותף, KPMG), מאיר סלייטר (מנהל מחלקת המחקר, בנק ירושלים ברוקראזי), רקפת שני (ברנע יעוץ כלכלי), יורם עדן (מכללת הדסה), דב ספיר (המוסד הישראלי לתקינה).

צוות מקצועי: יעל סלטון וענבל מועלם.

שלומי שוב

בוקר טוב לכולם. אנחנו מתעסקים היום ב- IFRS 17 וכינסנו לצורך כך את המוחות הכי חזקים של החשבונאות בנושא הביטוח. למעשה המשימה שלנו למפגש היום היא לראות את ההשפעות של התקן

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

החדש. להשפעות האלה וכן להיערכות ליישומן יש השלכות רבות מבחינת שוק ההון ובראיה רגולטורית – לרבות בהיבט של רשות המיסים.

החשבונאות של חברות הביטוח למעשה לא השתנתה עם הכניסה של ה-IFRS 4. השאיר את הפרקטיקה שהייתה קיימת בעבר. נכנסו אמנם שינויים בכל יתר הנושאים שאינם הליבה אך הליבה של החשבונאות בחברות הביטוח נותרה בעינה. אותה ליבה, של רישום ההכנסות לפי מה שמגיע ומהצד השני רישום התחייבות אקטוארית בגין מה שהצטבר, לטעמי מיושנת. יש מקרים יחסית קיצוניים בהם קיימת הסתכלות קדימה, כמו ההפרשה של ה-LAT, נושא הריבית, התוחלת, הוצאות רכישה נדחות - DAC שבודקים לו ברות השבה, אבל גם במקרים אלו מדובר בהסתכלות כוללת השונה מההסתכלות של התקן החדש שמדבר על ראייה של כל חוזה בודד.

המודל הכללי של התקן החדש משתמש במונח חדש - CSM שזו יתרת הרווח הנדחה. למעשה ביום הכניסה לחוזה אומדים את הערך הנוכחי של החוזה בניכוי מרכיב הסיכון שלו וזאת למעשה יתרת הרווח הנדחה שנפרסת את פני תקופת החוזה. היתרה הזו צוברת ריבית, מופשרת לדוח רווח והפסד, במקביל לרכיב הסיכון. בשורה התחתונה, כשמסתכלים על המודל הזה, מדובר על מודל שמתחיל מהסוף להתחלה. כלומר קובעים את הרווח הביטוחי על ידי הפשרת יתרת הרווח הנדחה ורכיב הסיכון, מוסיפים לו את העלויות וכך מגיעים להכנסות. למעשה מגיעים להכנסות מהסוף להתחלה. הנושא הזה מאוד מזכיר לי קבלן המבצע שגם שם האומדן הוא של עלויות ולא של הכנסות – ולמעשה ההכנסות של הקבלן מורכבת מהעלויות שנוצרות לו בתוספת מרכיב הרווח של הפרויקט שנפרס על פני ההתקדמות. זה נכון כל עוד החוזה הוא רווחי, כאשר הוא מפסיד גם אצל קבלן וגם בתקן החדש בנושא הביטוח יש להכיר מידית בהפסד. זאת אומרת שמבחינתי הקפיצה פה, מבחינה חשבונאית, היא לא כזו דרמטית אלא דווקא עושה שכל.

הנקודה המרכזית היא שינויים באומדנים. למעשה ה- CSM היא כרית ספיגה שסופגת את השינויים באומדנים. הספיגה הזו גורמת לכך ששינויים באומדנים נוקפים קדימה. לצורך המחשה, לפני כמה שנים הייתה את הקפיצה של תוחלת החיים שבעקבותיה חברות הביטוח רשמו הפרשה מידית והפסד בדוח רווח והפסד. היום למעשה, לפי המודל החדש, כל עוד לא נגמרה כרית הספיגה היא למעשה תספוג שינויים מהסוג הזה. לעומת זאת, בתקן מדברים על כך ששינויים בריבית לא הולכים לכרית הספיגה אלא לרווח והפסד או ל-OCI. אגב, יש פה שאלת משנה האם ההבחנה הזו שהתקן עושה בין רווח והפסד ל-OCI בכלל רלוונטית שכן שוק ההון מסתכל היום על הרווח הכולל של חברות הביטוח.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

נקודה נוספת בעניין הזה היא שבפוליסות משתתפות ברווחים שדמי הניהול למעשה משתנים, התקן קובע לגביהם מודל שמאפשר לזקוף גם את השינויים בצד ההכנסות לכרית הספיגה.

הנקודה המרכזית היא שכרית הספיגה יכולה למעשה להתאפס וברגע שהיא מגיעה מתחת לאפס היא למעשה נרשמת כהפסד בדוח רווח והפסד. זאת אומרת שאם בנקודת הפתיחה חברת הביטוח נכנסת לחוזה שהוא חוזה מפסיד, או חוזה מכביד לפי המונח ב- IAS 37, זה נזקף ישירות לרווח והפסד, בדומה כאמור לקבלן מבצע.

ממה שאנו רואים, ההשפעה הגדולה היא באמת על החוזים הארוכים, הבריאות וביטוח החיים. בחוזים הקצרים, בעיקר באלמנטרים אנו רואים פחות שינוי. מעבר לזה, התקן מאפשר ליישם מודל פשוט כשתקופת הכיסוי היא קצרה, כאשר ממה שאני מבין מודל זה דומה במהות שלו למצב כיום.

כמו שאמרתי הנושא הזה מזכיר לי את שיטת התקדמות העבודות של קבלן מבצע. למעשה לכל חוזה מוצאים את הרווח הצפוי שלו ופורסים אותו. כמובן שבמקרה של הביטוח רמת האומדנים היא הרבה יותר גדולה, בגלל זה גם נמצאים פה אקטוארים שתכף נשמע אותם. יש פה עוד מרכיב, אגב כמו בקבלן מבצע, שבו לא ניתן לקזז חוזה מפסיד מחוזה מרוויח. דבר שיכול להיות מאוד משמעותי מבחינת ההתנהלות של חברות הביטוח שכן אם היום הן הרגישו שאולי הן יכולות להרוויח מצד אחד ולהפסיד מצד שני זה כבר לא אפשרי. דבר ידוע הוא שהרווחיות בביטוח הקולקטיבי היא מזערית, לעומת הרווחיות בפרט.

בכל מקרה, התנאים של התקן לקיבוץ של חוזים הם מאוד נוקשים. ניתן לקבץ רק אם מדובר בחוזים שהם דומים ברווחיות שלהם. לא ניתן לקחת חוזה מפסיד ומרוויח ולקבץ, אגב בדומה לקבלן מבצע, שנכנס לפעמים גם לכל מיני חוזים מתוך ידיעה מראש שיפסיד בהם כדי לחדור לשוק מסוים ואז הוא יכיר בהפסד באופן מיד.

יורם עדן

עדיין מותר לו לקזז אם הוא בונה 12 דירות באותו בניין ויש פנטהאוז אחד ודירה אחת שפונה לפחי הזבל.

שלומי שוב

נכון, אבל כי זה למעשה חוזה אחד.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

דני ויטאן

לא בטוח שיש חוזה מכביד במקרה כזה, יכול להיות שפשוט האלוקציה של העלויות היא לא מתאימה.

שלומי שוב

אגב, ממה שאני זוכר דני, גם בקבלן מבצע יש מצבים בהם רואים שני חוזים כחוזה אחד. בכל מקרה, לא הגענו בשביל הנדליין אלא בשביל הביטוח.

אמיר ברנע

איך נקבע מקדם הסיכון?

שלומי שוב

החברים פה ירחיבו בנושא הזה. אני רוצה שבמסגרת הדיון, ננסה להתמקד גם בנושא הוראות המעבר שלו. כי בסופו של דבר אנחנו רוצים להבין מה קורה אם לוקחים את התקן כפי שהוא ומיישמים אותו. הוראות המעבר מדברות על יישום רטרואספקטיבי, שזה לא דבר של מה בכך, זה כמו לעשות הערכת שווי ולהגיע לכל מיני אומדנים שהיו בעבר, זה לא דבר טריוויאלי. ההוראות מציינות שכאשר זה באמת לא מעשי, ישנן שתי הקלות שכמובן נדבר עליהם.

אמיר ברנע

אני רואה את זה, בראייה פשטנית, כפריסה של הון כלכלי. בעצם מחשבים את ה-EV עם פרמית סיכון, מקבלים הון כלכלי ופורסים את הנתון הזה. מדובר על ההון כלכלי ששונה כמובן מההון העצמי החשבונאי. אותו הון כלכלי מתקבל מתוך הדיווח על ה-EV נניח כשמחשבים את הסיכון על ידי שימוש באיזושהי פרמיית סיכון, או לחילופין כשזוקפים ריבית להון העצמי שמגבה את הביטוח, יש כל מיני טכניקות. בכל אופן, בחברות ביטוח דיווחו על הון כלכלי ומה שאני מבין שעשו פה זה בעצם הון כלכלי פרוס.

שלומי שוב

אם אני מתחבר לדברים שאמיר אמר אז ניסיתי לעשות הקשה מהסולבנסי, כי בסה"כ הסולבנסי זו ראייה כלכלית, בהנחה שאת רכיב הסיכון אומדים באותו אופן ויש אפשרות כזאת. כמובן שיש התאמות שונות שצריך לעשות לשווי ההוגן היות ובסולבנסי לא לוקחים בחשבון מוניטין, תוכנות

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

וכדומה. דבר נוסף שעשיתי הוא בדיוק הדבר שאמיר מדבר עליו כי למעשה בסולבנסי לוקחים את ה-CSM באופן מלא היות מבחינה כלכלית הנכס הזה כבר נמצא. בגדול עשיתי את התרגיל הזה על מגדל ויצא לי הון כלכלי גבוה מההון העצמי הנוכחי שלה בכ-30% אבל הפער אמור לגדול לאור השינויים בטכניקת החישוב של הסולבנסי על בסיס נתוני סוף 2016 שיפורסמו ברבעון השני. עם זאת, כפי שאמיר אומר, לא ניתן לדעת את נקודת הזמן בה אתה נמצא כי מן הסתם יכול להיות שכל הסכום הזה, או יותר ממנו, צריך להיזקף קדימה.

לפי התקן, ביישום הוראות המעבר, יש צורך לעשות הבחנה בין חוזים מפסידים לחוזים מרווחים. אין פה סימטריה, בגין חוזים מפסידים מכירים בהפסד מיידי באופן מלא, לעומת זאת בגין חוזים מרוויחים מכירים לפי ההתקדמות, השאלה באיזה שלב בהתקדמות אנו נמצאים.

אמיר ברנע

אז זה יכול ליצור פערים באגרזציה?

שלומי שוב

הנקודה היא שתיאורטית ישנה אפשרות שההון ביום המעבר יהיה אפילו יותר נמוך מההון החשבונאי. זאת אומרת העובדה שהגענו לכך שהפוטנציאל הכלכלי, במגדל לצורך העניין, הוא 30% גבוה יותר, זה לא אומר שביום המעבר זה מה שאנחנו נראה.

אמיר ברנע

מה הוא המוצר היחיד עליו עושים את ההבחנה בין רווח שנפרס להפסד שמכירים מיידי? הרי זה לא ביטוח של אדם בודד. מה זה אם כך?

עופר ברנדט

זו השאלה הכי גדולה. זו בעצם הנקודה שהתקן בסופו של יום הלך גם לשיקולים פוליטיים. כי בשכתובים הראשונים של התקן הם רצו להורות על חישובים ברמת הכיסוי, כלומר לרכיבי תת הפוליסה. בתעיית הביטוח הסבירו להם שזה לא פרקטי ולא מעשי. לכן היום לדעתי התקן קצת יותר פשרני בעניין הזה ומאפשר לערוך חישובים ברמה אגרטיבית לחוזים שהם פחות או יותר דומים בפרופיל הסיכון שלהם.

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אבל הוא עדיין מגביל אותך מבחינת קיזוז של חוזה מרוויח וחוזה מפסיד.

עופר ברנדט

כן זה עדיין קיים אבל בהתחלה הוא הלך לכיוון הכיסוי. כלומר אם כיסוי אחד היה מרוויח וכיסוי שני מפסיד לא היה ניתן לקזז בניהם.

אמיר ברנע

זה תלוי בחברת הביטוח עצמה? מי עושה את האגרזיה הזאת?

עופר ברנדט

זו אינטרפרטציה של כל חברה וחברה.

שלומי שוב

יש קריטריונים בתקן לקיבוץ וכל חברה מיישמת את זה לפי הפרשנות שלה. ככה זה תקנים בסופו של דבר, תשאל את דב ספיר שיושב פה. התקנים נותנים את העקרונות וכל חברה מפתחת לעצמה את האופן בו היא מיישמת את אותם עקרונות.

אריה וירצבורגר

אגב יכולה להיות אותה פוליסה לאותו מבוטח, שפעם אחת מכר אותה סוכן שיש לו עמלות גבוהות ופעם שנייה מכר אותה סוכן שיש לו עמלות נמוכות. אז לאותה פוליסה בדיוק יכול להיות שאחד הוא מפסיד ואחד מרוויח.

שלומי שוב

נכון. אגב לא ציינתי באמת שעלויות הרכשת לקוח, ה-DAC, נכנסות גם בתוך הערך הנוכחי. זאת אומרת ה-DAC יכול להביא לערך נוכחי שלילי.

עופר תרצה לתת לנו את הראייה שלך לתקן הזה?

עופר ברנדט

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עבדו על התקן הזה בערך 20 שנה. אחד היתרונות שלו הוא הניסיון להביא לאיזושהי האחדה בדיווח ובגילוי של הדוחות הכספיים שכן אין ספק שהדוחות שקיימים היום מוגבלים בצורה כזו או אחרת, אנו לא רואים את כל התמונה. אני מסכים עם אמיר שהדרך הנכונה היא בעצם שיקוף של הערך הכלכלי והתמונה המלאה יותר. ללא קשר, כתוצר לוואי, יתרון נוסף של התקן שהוא מספק עבודה לאקטוארים.

אמיר ברנע

מעבר לעבודה שקיימת להם היום?

עופר ברנדט

כן התקן מוסיף להם המון עבודה. יכול להיות שבסופו של יום בגלל הנראות והגילוי של התקן הוא ישפיע על ההתנהגות של חברות הביטוח, כי בסופו של דבר כשחברות מדווחות על רווח כזה או אחר הוא משפיע גם על המדיניות העסקית בה הן ינקטו, שזה מצוין.

הבעיה שלי עם התקן היא שתקופת המעבר יכולה להיות מאוד קריטית לאופן בו חברה תציג את הרווחים שלה מעתה והלאה, זה פתוח למניפולציות. כל חברה תסתכל על התיק שלה ותוכל להחליט בעצם איך היא מחשבת את יתרות הפתיחה שלה וזה ישפיע גם על אופן ההכרה ברווחים בעתיד.

בהקשר לעלויות שדיברנו עליהן קודם בהקשר של יישום התקן, משיחות שלי עם קולגות בלונדון, מדברים על הוצאות של מאות מיליוני פאונדים. התקן דומה לתקני IFRS אחרים, בהם יש משקל רב על שיקול דעת. המטרה של התקן היא לתת איזושהי האחדה והשוואתיות בין הדוחות הכספיים, אני חושב שהפתח הזה שקיים בתקן לשיקול דעת יקשה על ההשוואה בין חברות ביטוח שונות כי כל חברה יכולה לתת את אינטרפרטציה שלה לאופן שבו היא אומדת ומחשבת מרכיבים שונים בדוחות.

התקן מורכב משלושה מודלים עיקריים- ה- Building block approach, ה- VFA וה- Premium allocation approach. הדוח הכספי של כל חברה תלוי בתמהיל שהיא בחרה. חברה שהיא מוטה יותר לכיוון אלמנטרי תראה רווח שונה מחברה שמוטה לכיוון החיסכון נניח.

הדבר שהכי מפריע לי הוא שהתקן הזה בדומה לאלו של USGAAP ובאוסטרליה, הוא מנותק מהשיקולים והאינטרסים של בעלי המניות שהם בעיקר סובבים סביב ההון שהם נדרשים לרתק וכן

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

חלוקת הדיבידנד שלהם. בעלי המניות צריכים להיות אדישים למה שקורה להון החשבונאי כי דרישת ההון שמשפיעה עליהם היא הדרישה לפי סולבנסי 2 ולא לפי ההון בתקן החשבונאי.

שלומי שוב

נכון. אגב אני בעד ההפרדה הזאת.

עופר ברנדט

השיקול השני הוא כאמור הדיבידנד, שגם הוא נקבע על בסיס הסולבנסי 2.

שלומי שוב

אז מה שאתה אומר עופר הוא שהמגבלה האפקטיבית תשאר הסולבנסי וברגע שהסולבנסי יתנתק מהחשבונאות מה יקרה? מה השורה התחתונה?

עופר ברנדט

מה שאני חושב הוא שאם היו לוקחים את המספרים שמוצגים במסגרת חישובי הסולבנסי, תקן שהוסכם כבר ונקבע על ידי השוק האירופאי, והיינו בעצם מדווחים על התרומה האמיתית של העסק, לפי מוצרים, או לחילופין באגרדציה כזו או אחרת, כפי ש- IFRS 17 דורש וקובע, יכולנו לקבל תמונה הרבה יותר טובה אשר לוקחת בחשבון ומקשרת את הצד העסקי להון ולדיבידנדים, שכאמור אלו מהווים את האינטרסים המרכזיים של בעלי המניות. אם מחברים את השניים אז הניהול של העסק היה הרבה יותר אחיד וטוב מהבחינה שלא מנתקים שיקולים חשבונאיים משיקולים הוניים ומדיבידנדים. לעומת זאת, עם כניסתו של התקן החשבונאי IFRS17 יכול להיות מצב בו החברה תידרש לפצל את המדיניות שבה היא נוקטת, פעם אחת, מדיניות אחת בנוגע להון ודיבידנדים ופעם שניה, מדיניות נוגדת כדי להציג דוחות חשבונאיים טובים במסגרת התקן.

שלומי שוב

הניסיון שלי אומר קצת אחרת. למשל אצל הבנקים נניח זה אחד לאחד ואז למעשה הדוחות הכספיים הופכים להיות איזשהו כלי של הלימות הון. אני מסכים עם מה שאמרת אבל אני מסתכל על זה מהצד

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

החיובי. אני חושב שיש פה הפרדה שהיא עושה טוב למקצוע הזה, שהוא נתון ללחצים ולצערי לפעמים גם מאבד את עצמו, לכן ההפרדה לדעתי חיובית.

עופר ברנדט

אבל פחות מעניין אנליסטים כמה רווח חברה שחררה השנה מתוך ה- CSM. מה שמעניין הוא כמה ערך החברה יצרה בסך הכל והאם השווי הזה הוא חיובי או שלילי.

שלומי שוב

אבל הם יודעים לנתח את זה דרך הגילויים.

מאיר סלייטר

הנקודה המרכזית היא שרוב התקן נוגע בחשבונאות ופרק קטן אחד מדבר על סולבנסי.

שלומי שוב

זאת אומרת עופר, אתה אומר בעצם שמבחינתך אם IFRS 17 היה למעשה סולבנסי מותאם, אז הייתה הלימה מלאה וזה היה הדבר הטוב ביותר.

משה שחף

הכיוון הוא הפוך. הכוונה היא, באירופה נניח, שהסולבנסי יאמץ את ה-Best estimate מ-IFRS 17. זה עדיין לא קיים אבל אם זה יהיה קיים אז לפחות נגיע לאיזושהי הלימה.

שלומי שוב

אבל בכל זאת עופר אתה מסכים שיש יותר קוהרנטיות בין הסולבנסי ל-IFRS 17 מאשר בין הסולבנסי ל-IFRS 4.

עופר ברנדט

בוודאי, זה אמרתי בתחילת דבריי.

ערן צ'רנינסקי

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אני תומך בדעה של עופר מסיבות קצת שונות. אני חושב שזה לא עניין של מדיניות אלא עניין של דיווח. אי אפשר לתת לקוראי הדוחות להסתכל על כמה מערכות דיווח, צריך מערכת דיווח אחת. אפשר לעשות התאמות מסויימות למערכת, להגיד נניח שיוצאים ממערכת אחת ומנטרלים רכוש בלתי מוחשי, אבל צריכה להיות מערכת אחת.

שלומי שוב

כמו באזל.

ערן צ'רנינסקי

כן. אי אפשר לעשות מערכות דיווח שונות לחלוטין. המערכות עליהן אנחנו מדברים מאוד רחוקות אחת מהשנייה. השוני מתבטא לא רק בריבית ההיוון, אלא גם בשנת ההכרה בהכנסה. כל מטרת התקן הייתה למעשה לבנות מסד נתונים אחד עם התאמות קטנות שישמש גם לסולבנסי, גם ל-IFRS, גם למי שמדווח ערך גלום וכדומה. ברגע שיתופעלו כמה מערכות זה עלול לגרום לסיבוך ולא רק מבחינה טכנית. מערכות דיווח שונות יקשו גם על החברה וגם על הציבור שיתקשה להבין את הדוחות. יתכן מצב בו החברה תציג רווח חשבונאי יפה אבל בסולבנסי היא תהיה בכושר פירעון שונה וזה לא הגיוני. מעבר לזה, תהליך הקמת מערכות שיתמכו ביישום התקן הוא רק בראשיתו.

שלומי שוב

יכול להיות שאם סדר הפעולות היה הפוך, זאת אומרת IFRS 17 היה מתפרסם לפני הסולבנסי, דברים היו נראים אחרת?

ערן צ'רנינסקי

המטרה הייתה שזה יתפרסם יחד. מכל מיני סיבות שאינן מקצועיות קודם התפרסמו הוראות ליישום הסולבנסי ורק לאחר מכן IFRS 17.

שלומי שוב

ערן, בהינתן המצב הקיים, יש לך פתרון יותר טוב?

עודד שריג

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שלומי זה יותר גרוע. אנחנו מסתכלים על הדיווחים ובסופו של דבר מה שצריך לעניין זה הניהול. כמו שאמיר אמר, בסופו של דבר מדובר בעצם ב-EV פרוס בצורה כזו או אחרת. אין שום קשר בין ה-EV לבין שווי החברות בפועל. זאת אומרת, אם רוצים לעשות ניהול כלכלי, חשבונאי או ניהול הון, אף אחת מהמערכות האלו לא מסתכרות, אז מה מנהלים? בסוף צריך לנהל ולא רק לדווח. אנחנו מדברים פה על מה מדווחים ויש שתי מערכות דיווח שהן לא מסונכרות, אבל תחשבו על מישהו שצריך בסוף לנהל את המוצרים, מה הוא מנהל?

שלומי שוב

אז מה הפתרון עודד? האם יש מה לעשות בנידון? הרי אילו עובדות בינלאומיות.

ערן צ'רנינסקי

אנחנו מדינה קטנה והיכולת שלנו לעשות שינויים היא מצומצמת. אתה שואל עכשיו על הגישה והאם זה טוב או לא טוב. אנחנו יכולים להתלונן על כך אולם ההשפעה שלנו היא קטנה, אם בכלל קיימת ובכל זאת קיימת חשיבות רבה בהיערכות רחבה ליישום התקן.

אמיר ברנע

עופר, לא ענית לי איך נקבע גורם הסיכון?

עופר ברנדט

גורם הסיכון בסולבנסי 2 מאוד ברור, הוא מבוסס על ה-Cost of capital approach.

אמיר ברנע

מחייבים את ההון העצמי במחיר הון מלא וההון העצמי הוא למעשה מרכיב בתוך ההתחייבות?

עופר ברנדט

ב-IFRS זה פתוח לאינטרפרטציה.

אמיר ברנע

חלק ההון העצמי הוא דיפרנציאלי על פי סוגי הביטוח?

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עופר ברנדט

כן, ההון הנדרש הוא תלוי בעסק.

אמיר ברנע

זאת אומרת יש מיונים של עסקי הביטוח לפי סיכונים דיפרנציאליים. ההון העצמי הנדרש שונה ודרך עלות ההון העצמי אני למעשה מכניס פנימה את גורם הסיכון. הדיפרנציאליות הזאת היא נתונה או כל חברת ביטוח קובעת אותה לעצמה? איך נקבע שבענף מסוים הסיכון גבוה? זה סיכון לא שיטתי?

עופר ברנדט

בגלל שהסולבנסי מוכתב, כל חברה מחשבת את דרישת ההון על בסיס ההכתבה הזו בצורה יחסית מאוד ברורה. צריך לחשב את הדרישות ההון על בסיס תסריטים ובנים כאלו ואחרים ועל פי זה לקבוע את גובה ההון הנדרש אשר גוזר גם את עלות ההון.

אמיר ברנע

זה למעשה סיכון לא שיטתי? המושג הזה של חברה ביטוח כמכלול לא קיים פה? כל ענף בנפרד?

עופר ברנדט

לא, יש קורלציות, זה הרבה יותר מורכב מזה. החישוב שהרגולטור החליט שרלוונטי לישראל זה ה-Standard formula approach. באירופה הרבה מאוד חברות, במיוחד הגדולות, אימצו את ה-Internal model approach, כלומר כל חברה בעצם לוקחת בחשבון את השיקולים הפנימיים שלה ואת הנסיבות הספציפיות שלה לתוך כתיבת הסיכון.

ערן צ'רנינסקי

כן, לוקחים בחשבון את סביבת ההון שהיא פועלת בה, את שוק העסקים וכדומה.

אמיר ברנע

כלומר בארץ, במתכונת הבסיסית שאתה מתאר, אין למשל יתרון לחברה גדולה לעומת קטנה או חברה רבת פעילויות לעומת חברה דלת פעילויות?

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עופר ברנדט

לא בהכרח חברה גדולה או קטנה אלא הדברים הספציפיים שמייחדים את החברה. המודל הפנימי שהיה יכול להיות מיושם, היה יותר מתאים לפרופיל הסיכון של החברה. בארץ הרגולטור החליט שלא לאמץ את המודל הפנימי ולכן בעצם קיימת הנחה סמויה שלכול החברות יש פחות או יותר את אותו פרופיל סיכון.

אמיר ברנע

איך מחושב מחיר ההון העצמי?

עופר ברנדט

חישוב עלות ההון נעשה לפי 6%.

אמיר ברנע

מה זה ה-6% הזה? זה סתם מספר שמהווה סוג של פרמיית סיכון.

אריה וירצבורגר

רציתי להגיד מספר דברים. לעניין עלות ההון, אני רוצה שתבינו עד כמה האקטואריה מחוברת אפילו לזה. עלות ההון מחושבת בסולבנסי באופן הבא: יש דרישת הון קיימת ולמעשה צריך להעריך את דרישת ההון לשנים הבאות. את הסכום הזה מפחיתים על פי מפתח שקבע הפיקוח שכולו אקטוארי. זה יכול להיות לפי ביטולים, ערך נוכחי של פרמיה וכדומה. במילים אחרות, גם בתוך דרישת ההון יש המון הנחות אקטואריות. שלומי בדברי הפתיחה שלו נתן דוגמא של שינוי הנחת תמותה, זו דוגמא פחות רלוונטית בעיניי. יש הנחות שמשפיעות הרבה יותר, נניח הנחת הביטולים, מה זה בכלל ביטולים? איך מודדים את זה? לפי פרמיה, כמות פוליסות, סכומי ביטוח?

דוח ה-EV והפריסה שלו הוזכרו. מה שהכי מעניין בדוח הזה, ומעטים מסתכלים עליו, הוא דוח התנועה. אם תפתחו את הדוחות שפרסמנו בגין שנת 2016 תראו שחברות שונות, השינוי בהנחות הדמוגרפיות והתפעוליות פעל בכיוונים מנוגדים. איך זה יכול להיות? ייתכן שבאמת יש ביטולים שונים ותחלואה שונה אבל ייתכן גם שפשוט מדדו את זה בצורה מעט שונה.

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

קוראים לזה אומדנים.

אריה וירצבורגר

נכון, אבל גם אם נניח שיש איזושהי שיטה מקובלת לאמוד ביטולים, על כמה שנים מסתכלים? 3-4 שנים? יש פה המון שיקול דעת.

לגבי הנושא של הקיבוץ שהוזכר קודם, הרי בסופו של דבר 90% מההוצאות של חברות הביטוח זה משכורות ומיכון. איך בדיוק מייחסים לפוליסה מסויימת או לתביעה מסויימת את אותן הוצאות? זה מודל שלם, שגם הוא משתנה כל הזמן. לכן התקן הזה נראה מאוד יפה אבל כשבאים ליישם אותו זה כמו גבינה עם המון חורים, אפשר לעשות מה שרוצים.

שלומי שוב

זה מזכיר לי את התקופה שעברנו ל-IFRS.

אריה וירצבורגר

שאלתם מה היה צריך להתפרסם קודם, הסולבנסי או IFRS 17, יש לי תשובה מאוד ברורה על זה. אני חושב שיותר טוב שהסולבנסי התפרסם קודם, הסיבה היא פרקטית בלבד. את ה-EV אנחנו עושים כבר קרוב ל-10 שנים, אבל זה חישוב אחד. הסולבנסי עושה המון חישובים, בתרחישים שונים כמו נניח הרעה בתחלואה, בתמותה, בהוצאות רפואיות וכדומה. כל החישובים האלו נעשים על אותו קלט. למעשה זו עליית מדרגה אבל הכל נעשה על אותו דטה בייס, משנים פרמטר ומריצים. בתקן הזה כבר לא מדובר על אותו דטה בייס, אלא גם על הדטה בייס של שנה שעברה ושל לפני שנתיים וכו'. למעשה נכנס פה אלמנט נוסף שהוא שימוש בדטה בייסים שונים, מעבר לתרחישים שונים שיש בסולבנסי.

שלומי שוב

אז למעשה מעלים לך את רמת המורכבות בהדרגה.

אריה וירצבורגר

בדיוק.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

ערן צ'רנינסקי

עשו בתקן עבודה יסודית ויפה, לדעתי מדובר בתקן המורכב ביותר, אבל צריך לזכור שזה מסמך של פשרה כולל שיטת פריסת ההכנסה. כלומר, לאורך השנים היו שיטות שונות להכרה בהכנסה, ולדעתי, שיטת הפריסה היא פשרה שאולי היא נכונה ואולי לא.

אני רוצה להתייחס לנושא האומדנים. נניח שהיו מחשבים את ה-EV ואת הסולבנסי לפני עשרים שנה תחת ההנחות שהיו ידועות בתקופה ההיא, התוצאות שהיינו מקבלים היו שונות לחלוטין לעומת מה שקורה היום בפועל. התקן אומר להכיר בהכנסה על סמך אומדנים שעושים היום לעוד תקופה ארוכה של עשרות שנים. נכון שעושים אומדנים ומעדכנים אותם אולם אומדנים אלו יכולים תוך כמה חודשים להשתנות בצורה ניכרת. לכן, לדעתי זה הזמן שבו צריך להעלות את הנקודות האלו לדיון ולבחון האם אנו יודעים לתת אומדנים סבירים ומהימנים והאם זה נכון להסתמך על אומדנים לתקופה כה ארוכה. אני לא שולל את השיטה אך אני מציע לבחון טרם היישום את ההשפעות האפשריות.

שלומי שוב

זה לא בדיוק אותו הדבר עם תמחור של מוצר? אם מוכרים מוצר לזמן ארוך לא נושאים בדיוק בסיכון עליו אתה מדבר?

ערן צ'רנינסקי

נכון. מדובר על מוצרים לתקופות ארוכות של עשרות שנים, התקן מתיימר לעשות היום הערכה ולעדכן אותה מדי תקופה בהתאם לאווירה הכלכלית. זה טוב ונכון אם יודעים לתת אומדנים סבירים למה שיקרה, בצד הדיווח החשבונאי. לדווח לציבור רווח כלשהו כי היום מכרתי מוצר ואני חושב שבעוד שלושים שנה הוא ירוויח זה קצת יומרני ופה הקושי שאריה דיבר עליו. כאמור, התקן מעלה קושי אמיתי ועל אחת כמה וכמה בישראל שבהם המוצרים ארוכי טווח ומורכבים יותר.

שלומי שוב

אבל אלו החיים לא? החיים קשים.

ערן צ'רנינסקי

אולם לצד זה יש כלל חשוב בחשבונאות שלא מכירים בהכנסה אם יש אי וודאות גדולה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אמיר ברנע

כל הקשיים האלו ברורים. אבל בסופו של דבר אתה מציע מוצר כזה, אתה מתמחר אותו ללקוח אז יש לך סיכונים. מה אתה מציע? שלא יהיה דיווח תקופתי? שיהיה דיווח רק אחת ל-30 שנה?

ערן צ'רנינסקי

אני לא מציע, אני רק אומר שיש מורכבות גדולה ואתגרים לא פשוטים בנושא האומדנים. אנחנו מדינה קטנה ואנחנו צריכים להיות כמו כל העולם ואני לא מציע להתנתק, אבל צריך להבין שיש פה נושא מורכב ויתכן ונצטרך לספק לכך פתרונות ייחודיים.

שלומי שוב

זאת אומרת אין ספק שזה מגדיל מבחינתך את האחריות כמנהל שחותם על הדוחות.

ערן צ'רנינסקי

ברור שזה מצד אחד מגדיל את הרלבנטיות של הדוחות הכספיים אך מצד שני יש להיזהר ממצגים שאינם ברמת וודאות מספקת. שיטת הדיווח הקודמת הייתה שמרנית יותר בעניין הזה. זו הקידמה העולמית ושוב אני לא מציע להתנתק מכל העולם, אני רק מציע כחלק מהדיון שננסה להבין את המורכבות. אני לא רוצה שקורא הדוחות יחשוב שהוא מבין את הדוחות ולא יהיה מודע לרגישויות הגלומות באומדנים שיכולים להשתנות ולהשפיע על התוצאות באופן מהותי.

שלומי שוב

לפחות היום אין לו סיכוי להבין אותם.

יורם עדן

היום הרבה יותר קל להבין את הדוחות הכספיים של חברות הביטוח.

שלומי שוב

חוץ ממי שנמצא פה בחדר?

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

בני גבאי

אני לא מסכים מי שרוצה להבין יכול להבין, יש את כל הכלים להבין.

אריה וירצבורגר

יש ערפל מסוים בתוך הרזרבות וזה אולי מה שאתה מתכוון. אבל ברגע שחברה רצינית לא משחקת עם הרזרבות שלה והפעילה את אותן נוסחאות בתחילת התקופה ובסוף התקופה אז בעצם הרווח מאוד ברור.

שלומי שוב

אילו נימוקים של פעם. דווקא מה שערן אמר מאוד מחזק אצלי את התפיסה של בעד התקן. החשבונאות למעשה הופכת להיות יותר עסקית, נכון שזה גם מגדיל את המורכבות שלה ולכן אנו מצפים היום מרואי חשבון ומסטודנטים יותר לחשוב.

טל כהן

אני חושב שבגלל שהאומדנים הם לשלושים שנה וצריך למנוע את הזעזועים בדוחות על ידי הספיגה ב-CSM, זה זכה לכינוי הנסיכה הקסומה, אבל היא נסיכה יפיפייה עם חציקון גדול במצח. החציקון הגדול הוא שקשה מאוד להבין את הדוחות הכספיים בגלל התנודתיות העצומה הקיימת בהם והיא רק תתגבר. כי בעוד שהרווח החיתומי, שהוא רק חלק מהמאזן, נפרס, הרווח ההשקעתי שכולל בתוכו את השינויים בהיוון, מועצם. שלומי כתב בכתבה שלו שהשוק מנתח את חברות הביטוח מהרווח הכולל, כך שזה לא משנה אם זה נזקף להוצאות מימון ברווח נקי או ברווח כולל אחר, התנודתיות עדיין תגבר. זה תלוי גם מה נעשה ב-IFRS 9. אם השוק יעבור לרווח והפסד לא רק בצד ההתחייבויות אלא גם בצד הנכסים, אז אולי יגיע חזון אחרית הימים ונקרא את הדוחות לפי הרווח והפסד. כל עוד לא שינינו את הגישה בשוק, היפיפייה מכוערת.

שלומי שוב

אבל זה ביצה ותרנגולת. מאיר מספיק אינטליגנט שברגע שיש שינוי במודל הוא יעשה את ההתאמות הדרושות לצורך ניתוח הנתונים. אם מפרידים לו את הרווח החיתומי מהרווח ההשקעתי עשו לו את כל העבודה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

טל כהן

בשורה התחתונה אני אומר שכל עוד לא נשנה את איך שהשוק מנתח את הדוחות, מדובר באליה וקוץ בה.

שלומי שוב

אם מאיר אומר לך שהוא יעשה את ההתאמות וישנה את ההסתכלות שלו, מה אתה אומר?

טל כהן

אז ללא ספק יש שיפור בגישה שלנו לרווח החיתומי. לא יודעים מה יהיה עוד שלושים שנה מבחינת האומדנים ולכן הספיגה שלהם ברווח החיתומי הוא רצוי ואף טוב.

משה שחף

הולכים לעשות שני מאזנים, מאזן כלכלי וחשבונאי. כמו שעופר אמר, היום ההון הולך רק לפי המאזן הכלכלי, כל השיקולים של בעלי המניות נמצאים במאזן הכלכלי. יכול לקרות מצב אבסודרי שחברה לא הגדילה הון ולא חילקה דיבידנד אבל כן הרוויחה וההון במאזן הכלכלי ירד. קוראי הדוחות יצטרכו להיכנס לנבכי המאזן הכלכלי ולהבין למה ההון הכלכלי של החברה יכול לרדת כאשר במאזן החשבונאי נכנס כסף. אנחנו מדברים פה על פתח של תקופה שאם לא נבין את שני המאזנים, אנו בבעיה.

אמיר ברנע

המאזן הכלכלי יתפרסם רבעוני?

משה שחף

המאזן הכלכלי הוא לא רבעוני, נכון להיום הוא יהיה פעם בשנה. יהיו הסברים אבל הם לא יהיו לו ביאורים.

מאיר סלייטר

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אם זה ברמה של ה-EV היום וה-EV היום הוא בלתי ניתן להבנה, ואין יכולת ניתוח, אז אי אפשר להתייחס, בטח לא אם הוא שנתי. צריך להבין, בשוק ההון כשקוראים את הדוחות רוצים להבין מה החברה יודעת לעשות, לאו דווקא מה היא עשתה ברבעון האחרון. הרבעון האחרון הוא אינדיקציה למה היא יודעת לעשות. אנחנו לוקחים את הדוח שהיה, מפרקים אותו לחתיכות, בודקים אילו מהנתונים מייצגים ואילו לא ובנוסף מבחינים באירועיים חד פעמיים. לאחר מכן מקלפים את הבצל ורואה מה יש בפנים, כלומר מה החברה יודעת לעשות. לכן, אם תהיה הפרדה למשל בין הרווח החיתומי לרווח ההשקעתי, מה שלא קיים היום, זה יהיה מצוין. כי אני אעקוב אחר הרווח החיתומי לאורך זמן, זה מה שהחברה יודעת לעשות. לגבי הרווח ההשקעתי, אני יודע איך השוק מתנהל, אז אני יודע לתת שם משהו מייצג לצורך העניין.

שלומי שוב

ומבחינת מה שטל אמר? מבחינת ההסתכלות שלכם על רווח נקי או רווח כולל?

מאיר סלייטר

לגבי רווח נקי או רווח כולל, דנו על זה הרבה פעמים בהקשר של בנקים וחברות ביטוח, זה מאוד פשוט. אנחנו רוצים לדעת מה החברה יודעת לעשות, מה היא מייצרת. דרך אגב, ההסתכלות שלנו על הרווח הכולל היה חינוך שוק, לפני שבע או שמונה שנים הסתכלו על הרווח הנקי ולאט לאט התחילו להסתכל על הרווח הכולל. אנחנו מדברים בחברות ביטוח על הרווח הכולל כי ההבדל בין הרווח הכולל לרווח הנקי הוא רווחי השקעה. ההבדל בין רווחי השקעה שכלולים ברווח הכולל לרווח הנקי הוא האם היה מימוש או לא. אין לזה משמעות.

שלומי שוב

ב-IFRS 9 זה הולך להשתנות, כי לא יהיה את ה-Recycling.

מאיר סלייטר

מצוין, אני מדבר על מה יש היום. לקחנו את העסק הזה לרווח הכולל, כי אין באמת הבדל בין הרווח מההשקעות ברווח הנקי לרווח מההשקעות ברווח הכולל האחר. לכן חיברנו אותם כמו שמופיע ברווח הכולל. אם יהיה יותר פשוט לדבר על הרווח הנקי, נדבר עליו. מדוע מדברים בבנקים על הרווח הנקי ולא על הרווח הכולל? זו הסיבה, כי ברווח הכולל יש רק אירועים חד פעמיים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שלומי שוב

סליחה שאני רגע חורג לבנקים, תסתכל על הדוחות של בנק לאומי ודיסקונט ל-Q1, שהפסידו בגלל המטבע בניו יורק, הם שמים את זה ב-OCI, בגלל שזה קרן תרגום דוחות. בשוק ההון כולם מסתכלים רק על הרווח הנקי כי זו התשואה להון.

אמיר ברנע

מסתכלים רק על רווח נקי? לא מעניין מה קרה לנכסים זמינים למכירה? אני לא מבין את הסיפור.

מאיר סלייטר

אני אדגיש שוב את העניין של זמין למכירה בבנקים. יש את הרווח החד פעמי ברווח הכולל ויש את הרווח החד פעמי בתוך הרווח הנקי. אנחנו מנטרלים את שני הרווחים האלו כי אנחנו רוצים לראות מה הבנק יודע לעשות.

שלומי שוב

אז מה שמעניין אותך זה חיתום אם ככה?

מאיר סלייטר

בוודאי.

שלומי שוב

טל שאל האם תעשה את ההתאמות הנדרשות אם המודל ישתנה ל-IFRS 17?

מאיר סלייטר

חד משמעית. אם יש לי רווח חיתומי פשוט, אני יכול לשקלל את זה במודל הרווחיות של החברה ולהגיד כמה ערך המכונה מייצרת בשנה. אבל לצורך כך יש להבין מה בדיוק הרווחיות החיתומית.

אמיר ברנע

מה יהיה הבסיס לחלוקת דיבידנד?

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

כעקרון לפי חוק חברות זה יתרת עודפים, שנובעת מהרווח הנקי. מצד שני המגבלה האפקטיבית כאן היא הסולבנסי, לכן כנראה שעם כל הכבוד לתקן הזה עדיין מה שיעניין את בעלי השליטה, זה הסולבנסי. מבחינתי, זה מצוין. אני אוהב שמורידים לחץ מהדוחות.

אמיר ברנע

בבנקים, איזה רווח קובע את נושא החלוקה?

שלומי שוב

בבנקים בזל עובד אחרת כי הוא לא עובד עצמאית, הוא עושה התאמה להון החשבונאי. אבל זה מוביל לצרות אחרות כי זה יוצר חשבונאות, לטעמי, שערורייתית בבנקים. לכל דבר יש יתרונות וחסרונות, השמיכה היא קצרה, בגלל זה כינסנו צוות חשיבה. אין פתרונות מושלמים, אין יפייפיות.

יורם עדן

אני מציע לא לזלזל במה שאמיר אמר, שכן יכול להיווצר מצב בו הסולבנסי יאפשר לחלק דיבידנד ולא יהיה ניתן לחלק אותו כי יתרת העודפים לא כוללת למשל רווחי השקעות שנוקפו לרווח כולל אחר. לכן אני מציע לא לזלזל בזה ולהגיד שכרגע המגבלה האפקטיבית היא סולבנסי.

משה שחף

כי בדרך כלל זה הפוך יורם, יש עודפים בלי סוף והחברה מוגבלת בחלוקה בגלל הסולבנסי.

יורם עדן

אבל יכול גם להיות מצב שזה יתהפך וזו בעיה שצריך לחשוב עליה. דבר נוסף, ה-EV הוא למעשה הערכת שווי לחברה ביטוח בה פורסים את תזרים המזומנים לארבעים שנה הקרובות ומהוונים אותם תוך הבאת כל ההנחות בחשבון. הבעיה היא שלעולם לא ניתן לדעת איזו תוצאה סופית נקבל. זה כמו שאכין הערכת שווי, לא אצרף את הנספח של האקסלים שאומר מה תזרים המזומנים בכל שנה, אלא אתן רק את התוצאה הסופית. אותו דבר יקרה בתקן הזה, יהיה נתק מוחלט מתזרימי המזומנים, הקורא יצטרך להאמין לחברת הביטוח והוא לעולם לא יוכל להבין מה עשו. כל הסיפור התחיל לאחר שהייתי בכנסים ואמרו לי שה-EV, הסולבנסי וה-IFRS, כולם ידברו באותה שפה ויהיה קשר ומתאם בניהם וזה לא קורה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שלומי שוב

למה זה לא קורה? זה משתפר ביחס למה שהיה. את ה-EV תשים בצד.

יורם עדן

אבל זה אותו רעיון כלכלי. אם לא מתקנים את ה-EV ועוברים לסולבנסי ולאחר מכן עוברים ל-IFRS 17, הדברים לא מדברים אחד עם השני וזה לא נכון.

משה שחף

אנליסטים בחיים לא התחשבו ב-EV.

מאיר סלייטר

צריך לתת כלים לניתוח, אי אפשר להתייחס לתוצאה סופית כמו שיוורם אמר.

דני ויטאן

אין ספק שמאיר ישמח שהוא יקבל רווחים חיתומיים כי זה שינוי משמעותי מהקיים היום וזה יתרון מאוד גדול. הבעיה היא שכשהוא יראה את הרווח החיתומי הוא יהיה פחות שמח. כי בפרקטיקה הרווח החיתומי יהיה תלוי בהמון אומדנים, שכמו שערך אמר יכולים להיות נורא פרועים, או שהפיקוח לא יסכים לאומדנים פרועים ולכן יכתיב את האומדנים או לפחות פרמטרים. במונח הזה מדובר בהשבתה לא קטנה של השמחה.

מאיר סלייטר

אם זה מה שמשנה את ההון ומייצר אחר כך את חלוקת הדיבידנד ואת הערך לבעלי המניות, אין לי בעיה עם זה.

דני ויטאן

אבל זה לא.

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אתם לא חושבים שדווקא הניתוק, עם כל החסרונות שערך דיבר עליהם, יגרום לכך שהפיקוח יפחת? כמו הפיקוח על הבנקים כי הוא יודע שבזל דואג להון.

ערן צ'רנינסקי

מאיר אמר שכאשר יהיה לו את הרווח החיתומי, הוא יעקוב אחריו. מדובר על מעקב שרק לאחר שנים רבות הוא יוכל להתחיל להסיק מסקנות. דבר נוסף, יש להתחשב גם במשאבים האדירים שצריך להשקיע ביישום התקן. אני חושב שאנחנו צריכים להיות מוטרדים מאוד מיכולת היישום של התקן, לא כי הוא דורש הערכות גדולה אלא כי אין את התשתית הנדרשת שתמוך בשינויים המשמעותיים.

אמיר ברנע

יש לי שתי שאלות שטרם לא קיבלתי תשובה עליהן. ראשית, האם חישוב הרווח בתקן הזה הוא גם לצורך מיסוי או שהוא לא רלוונטי?

שלומי שוב

את הנושא של המס תשאיר בצד.

אמיר ברנע

אוקיי. השאלה השנייה היא איך זה ישפיע דיפרנציאלית על חברות ביטוח בארץ? הלוא חברות הביטוח שונות בתמהיל המוצרים שלהן, נניח מגדל לעומת כלל. איך זה ישפיע? כלומר מה אני צפוי לקבל בדיווחים, אחרי יישום התקן, בהבחנה בין חברות הביטוח?

שלומי שוב

משה, בהקשר של השאלה של אמיר, אתם עשיתם איזושהי סימולציה והצגתם אותה בצורה יפה ביום עיון שלכם. מה בגדול המסקנה שלכם? אני מניח שכמובן זה לא תפור עבור כל חברה אבל באופן כללי.

משה שחף

עשינו תרגיל. לקחנו ארבעה מוצרים ובדקנו איך יישום התקן החדש ישפיע על הרווח על פני עשרים שנה. ראינו שאם על פי הדיווחים הקיימים, בשנים הראשונות רואים הפסד בגלל הוצאות רכישה כבדות, במצב החדש זה לא יקרה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אמיר ברנע

איזו חברה תהנה מהתוספת הזאת בשנים הקרובות, לעומת המצב הקיים?

משה שחף

אני מדבר רק על פוליסה חדשה, עסקים ישנים זה הוראות מעבר. חברה שתהנה מהתוספת הזאת היא חברה שנניח מוכרת הרבה מוצרי חיסכון.

ערן צ'רנינסקי

כידוע, סך הרווח בסופו של דבר יהיה אותו רווח אך עיתוי ההכרה בו יהיה שונה.

אודי סדן

כל הזמן דיברנו על הרווח, אבל יש שורה נוספת שתשתנה בצורה דרמטית והיא שורת ההכנסות, שכן היום כל מרכיב החיסכון נמצא בשורה זו. ב-IFRS 17, גם באותם מוצרים שלא תהיה הפרדה, לצורך המדידה, בין מרכיב החיסכון למרכיב הסיכון, כלומר לצורך החישוב ה-CSM ייקחו בחשבון את התזרים של שני המרכיבים ביחד, רכיב החיסכון עדיין לא יופיע בכלל לא בהכנסות ולא בהוצאות. כלומר, חברות גדולות, עם מחזורי ענק של מיליארדים פתאום יראו מחזור נמוך בהרבה.

אמיר ברנע

בדוח תזרים מזומנים זה לא יופיע?

אודי סדן

כן שם זה אולי יופיע אבל אנחנו יודעים שיש הבדל גדול בין מה שמופיע בשורת ההכנסות, השורה הראשונה, לבין מה שמופיע לאחר מכן או בדוח תזרים.

דני ויטאן

למעשה לראשונה שורת ההכנסות תהפוך להיות רלוונטית בחברת ביטוח. כי היום הוספת רכיב החיסכון לתוך הפרמיות הופכת את השורה הזו לחסרת משמעות.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

זיו כהן

IFRS 17 מדגיש לדעתי את ההבחנה בין בעלי עניין שונים בחברות ביטוח. חברת ביטוח זו חברה מעניינת, יש לה הרבה יותר בעלי עניין מכל חברה אחרת שאני מכיר. אם סולבנסי נותן יותר דגש על מבוטחים ונושים של חברה, ועוסק בעיקר ביציבות, אז הראייה של IFRS 17 היא הרבה יותר עסקית ומכוונת יותר למשקיעים, כאשר המטרה היא שאפשר יהיה לנתח בצורה קלה יותר את הדוחות הכספיים וללמוד מהם על רווחיות החברות. מהבחנה הזאת אני מאוד מתחבר למה ששלומי אומר, אני חושב שההפרדה הזאת טובה. יש אולי database דומה שמשמש את החברות לצורך החישובים השונים אבל מעבר לזה לא אמור להיות יותר מידי קשר קונספטואלי בין סולבנסי 2 ל-IFRS17.

יש הרבה שאלות פתוחות ונושאים שיצטרכו להתברר ולהבחן לאורך תקופת יישום התקן, למשל, בנוגע למאפייני סיכון דומים, אופן מדידת רווחיות, שאלות של יכולת לבצע קיזוזים וכדומה. התשובות ללוו בשימוש בהנחות שחברות יכולות לקחת על עצמן. בהקשר הזה יבוא לידי ביטוי הנדבך של הגילוי שחברות יצטרכו לתת ואשר יקבל לדעתי יותר תשומת לב בהמשך הדרך. הגילוי אמור להקל, בהקשר לדבריו של עופר, על ההשוואה בין החברות.

רכיבי רווח השקעתי והשפעות של נתוני מאקרו כמו שינויים במדד ובריבית יקבלו ביטוי במסגרת הדוחות הכספיים, אך חשוב לזכור כי השפעות מאקרו למיניהן משפיעות גם על צד ההתחייבויות של חברות ביטוח והסתכלות נכונה צריכה להיות על המרווח הפיננסי.

אמיר ברנע

קודם נאמר שהביטולים זה אלמנט מרכזי. יש ניוד, כלומר מעבר מחברה לחברה כאשר דמי הניהול והעמלות אולי משתנות במעבר הזה. השאלה שלי היא למעשה ניוד לעומת ביטול.

אריה וירצבורגר

אתה מדבר על מוצרי חיסכון אבל רוב ה-EV בסופו של דבר נובע ממוצרי סיכון ובסיכון אין ניוד. פוליסה לביטוח חיים, או פוליסת בריאות ניתן יכול לבטל אותה או לא לבטל אותה וזו הנחת הביטולים, שאנחנו מנסים לאמוד אותה, פה אין ניוד.

אמיר ברנע

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אני לא מבין, אדם ממשידך להיות מבוטח לא? ניווד אפשרי אך אין שינוי בהיקף הביטוח במערכת ומכיון שחלק החברות בשוק פחות או יותר קבוע, כניסות מקזזות ביטולים.

אריה וירצבורגר

לא.

אמיר ברנע

בוא נתחיל בנושא של פוליסת חיסכון, שם אתה מסכים איתי שהניוד הוא מרכזי, נכון?

אריה וירצבורגר

אבל גם בחיסכון אתה יכול לקבל את הכסף. אתה יכול לפדות אותו ולהתחיל לקבל ממנו קצבה ואתה יכול להעביר את הכסף.

אמיר ברנע

אני מסכים איתך, אבל בגדול הסוכנים הם המתווכים שיוצרים את הניוד. דיברת על ביטולים כמרכיב מרכזי בנושא הזה של האמידה של הסיכונים שקשורים בביטול. אני שואל האם בסיטואציה של ניווד מחברה לחברה, שסה"כ הלקוחות לא משתנים, האם מדובר בביטול?

שלומי שוב

בראיית החברה זה ביטול.

עופר ברנדט

זה כמו שתגיד שחברות הסלולר באופן כללי, ברמת כל התעשייה, אין ניוודים, אבל אנו יודעים שקיימים ניוודים בין חברה לחברה, לדוגמא הוט מובייל כשהיא מסתכלת על עצמה, יש לה ניוודים החוצה וכן ניוודים פנימה, מה שמשפיע על הפרופיל העסקי שלה והתוצאות שלה.

אמיר ברנע

אבל גם יש לה כניסות.

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

גיא אתה יכול להסביר לנו למה אמיר מתכוון?

גיא טביביאן

אמיר, אם הבנתי אותך נכון, אתה מתייחס לעניין שיש גם כניסות. בהערכת שווי כלכלית הייתי מתייחס באותם מעברים בהנחה של steady state גם לכניסות של לקוחות.

אמיר ברנע

אני מדבר על הדינאמיקה.

גיא טביביאן

אז אתה אומר, כנגד היציאות יש גם כניסות.

שלומי שוב

אמיר אומר שבהסתכלות כלכלית, זה כמו בקשרי לקוחות בסלולר. נניח ב-PPA, מסתכלים עליהם במונחים של עלות ומפחיתים לפי הנטישה של הלקוח. מצד שני אם היינו מסתכלים על זה מבחינה כלכלית, גם חברות אחרות מפסידות לקוחות. זאת אומרת, אמיר מתכוון להסתכלות נטו ולא ברוטו.

אמיר ברנע

אני אתן לך עוד דוגמה. כשמנתחים בנקים, נניח חשבונות עו"ש, החשבון לא משתנה בסכום הכולל שלו, למרות שיש בו כניסה ויציאה כל הזמן.

אריה וירצבורגר

אחד הפרמטרים במודלים של הבנקים הוא התשואה. נניח שיש שתי חברות שאחת באופן עקבי לאורך שנים עושה תשואה יותר טובה מהחברה השנייה. תמיד ההמלצה של הבנק תהיה לעבור מאותה חברה עם התשואות הפחות טובות ליותר טובות. אם תנסה לעשות מח"מ של זמן שלקוח נמצא בחברה, אתה תגיע לשני דברים שונים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אנחנו בדוחות שלנו, לא מסתכלים על מלאי. גם בסולבנסי, ב-IFRS וגם ב-EV, אנחנו בעצם מכניסים לחישובים עשרות מיליוני רשומות, מטפלים בהן אחת אחת, בודקים מה הצפי שכל רשומה תשאר ואז מהוונים את הרווחיות שיש ממנה. בעקבות הרפורמות שעשה הפיקוח בנושא של קרנות הפנסיה היו מעברים בין החברות, בכל דוחות ה-EV החברות התייחסו לנשוא זה אבל בדרכים שונות. הנקודה המרכזית היא שחייבים לקחת בחשבון עזיבה של מלאי אבל אסור לנו לקחת בחשבון כניסה של מלאי חדש, אפילו אם זו תוצאה ברורה של רגולציה.

שלומי שוב

זאת אומר שזו הסתכלות של מודל עלות ולא הסתכלות של מודל שווי הוגן.

דן בר און

עודד אמר משהו מאוד חשוב ואני לא מסכים עם מה שמשה אמר. אנחנו לא מדברים על שני מאזנים. יש מאזן רגולטורי שזה הסולבנסי, יש מאזן חשבונאי ויהיה מאזן כלכלי. חברות יצטרכו לנהל מאזן שלישי, זו הסתכלות שלישית בניהול העסק. זה אומר שאם יש ניוד ונשים בצד את דמי הניהול והעמלות, בהסתכלות כלכלית אני אדיש.

גיא רוטקופף

ברוכים הבאים לכולם, אני כצופה מהצד רוצה להגיד שהדיון שלכם משול בעיניי לעדכון תוכנה באייפון, כל אדם מתייחס לזה אחרת. מי שעובד באפל רוצה לאמץ את זה מיד, יש אותי שאומר שאני אוריד את זה בשביל שהמכשיר לא יתקע ויש את אשתי שלא רוצה שינויים, זה מה שקורה כאן בחדר. יש פה בחדר אנשים שאומרים שרוצים ליישם את זה מיד, יש אנשים שאומרים שהיו להם כל כך הרבה שינויים בתקופה האחרונה, שסוף סוף הם מבינים איך הדברים עובדים, ולא רוצים להוריד את התוכנה עכשיו. ויש פה את אלו שיש להם חברות שמסבירים איך להשתמש באייפונים שזה רואי החשבון שאומרים "יאללה נאמץ את זה, כמה שיותר מהר".

באירוע הזה תמיד אשתי הכי חכמה, היא מורידה כל פעם את התוכנה הקודמת, היא אומרת שאחרים יתמודדו עם הבאגים. בסופו של יום, אני חושב שיש פה הסכמה- כולנו חושבים שזה נכון, כולנו חושבים שזה חשוב וכולנו חושבים שצריך ללכת לשם. הניאואנסים הם- מתי נוריד את התכנה,

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

במקביל לאיזו תוכנה ואיזה באגים יכולים להיות. אני מאמין שבעבודה משותפת, בהשקעה והרבה רצון טוב, נצליח להגיע לפתרונות שיהיו מקובלים על כולם.

שלומי שוב

תודה רבה ותודה על האירוח.

יהודה גראוס

רציתי להתייחס לכמה דברים. נתחיל ממה שדן אמר, אני חושב שכל ההשוואה הזו בין סולבנסי ל-IFRS 17, ואולי עוד מאזן עסקי היא אולי מיותרת. יש אפשרות שאנחנו כן נמצא את המשותף, שגם ישקף משהו עסקי, גם יהיה אותו בסולבנסי וב-IFRS 17, כל אחד עם ההתפתחות שלו, עם ה-RA שלו, עם דרישות ההון שלו, עם ה-CSM שלו. אין מה לעשות, העולמות יהיו שונים, אבל יש אפשרות שיהיה משהו משותף. אם אנחנו נגרום לזה להיות משותף, שה- best estimate הזה ישקף גם משהו עסקי, אז לא נצטרך שלושה מאזנים שונים. יהיה מאזן אחד שיתן שירות לכל העולמות במידה והוא ישקף גם את ה- best estimate העסקי של החברה וגם את ה- best estimate שמשמש את הסולבנסי. הכל תלוי בשאלה אם נצליח להגיע למשהו משותף.

דבר שני, שאלת על השפעות עסקיות. נראה לי שכתוב במסמך, אבל לא נראה לי שזה נאמר פה, הרווחיות של החברות מדמי ניהול משתנים תעלם. זה משהו שלדעתי, לפחות לגבי רוב החברות שנמצאות פה, יהיה משמעותי בשורת הרווח.

שלומי שוב

בגלל הפריסה?

יהודה גראוס

נכון.

שלומי שוב

אוקיי, מעניין. תסביר בבקשה למה.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

יהודה גראוס

אם פעם הכרנו כל רבעון בדמי ניהול המשתנים, לפי התשואה בתיק המשתתף שלחלקנו הוא משמעותי מאוד, זה כרגע לא יכנס. אנחנו בעצם נניח סוג של תשואה מוסכמת על מוצר משתתף, והוא יהיה כמו ריבית היוון בסיסית תעריפית לאותו מוצר. כל הרווח מעל ומתחת לאותה ריבית, נספוג אותו בעצם כחלק מהתמחור החיתומי של המוצר ולא כמרכיב השקעתי בדוח הכספי.

שלומי שוב

אתה מדבר על פרמיות משתתפות ברווחים.

דני ויטאן

במקום לרשום את זה חד פעמית כל פעם אתה תפרוס את זה.

ערן צ'רנינסקי

כנראה זה פחות תנודתי.

שלומי שוב

יהודה, אתה יכול לתת לנו איזושהי הסתכלות מבחינתך על ההשלכות של התקן ובכלל גם על מוצרי הביטוח האחרים?

יהודה גראוס

אני חושב שמהותית, במוצר השוטף, תהיה השלכה משמעותית על הרווח. השלכה נוספת משמעותית היא שלמעשה דיברנו על זה אבל זה הכל תלוי איך מסתכלים על הדוח, אנחנו נעשה LAT על כל שאר המוצרים כל רבעון. כי אם אנחנו רגילים היום שרק במוצרים מבייחי התשואה אנחנו בסביבת ריבית נמוכה ויש לכך השפעה על דוח רווח והפסד, עכשיו אנחנו מוכרחים להוון כל מוצר. השפעת הריבית, שהיא יכולה להגיע למאות מיליוני שקלים בחלק מהחברות, כל רבעון תירשם בדוח רווח והפסד, במקביל לאיך שנכיר בהכנסות לפי IFRS 9. אבל בשורה תחתונה, אם אחד הבלמים שהיו לנו עד עכשיו היו דמי הניהול המשתנים, הוא יעלם.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עופר ברנדט

אני חייב להדגיש דבר אחד, הפריסה הזאת לא תשפיע על בעלי המניות. להם איכפת מההון שלהם ומגובה הדיבידנד בלבד.

שלומי שוב

מה שאתה אומר לי זה ברכה, אתה רואה בזה משהו שלילי?

בני גבאי

מה שקורה היום זה שיש דיבידנדים שהם מבוססי סולבנסי ויש את הדוח הכספי. החשבונאות מתפתחת ומתקדמת לעולמות יותר כלכליים ועסקיים, אבל עדיין יש את הדברים האלו שבבסיס לא ישתנו. כי בסופו של דבר, הרגולציה לא יכולה להסתכל על עולם של דוח כספי שהוא לא נשלט. מה שאבא שלי היה אומר תמיד זה שצריך דוח כזה ודוח כזה וזה מה שהתפתח בסוף. אז יהיה דוח סולבנסי ויהיה דוח כספי שמתפתח בצורה יותר כלכלית ועסקית.

עודד שריג

הדגש הולך להיות על דיווח נכון במאזן. יש תשואה טובה בשנה מסוימת על ההשקעות, שבעבר נשקפה כחלק מההכנסות של החברה, כי זה שיקוף של מה שקרה השנה. עכשיו לוקחים את מה שקרה השנה ופורסים את זה לעשרים שנים קדימה. הרווח והפסד לא ישקף את התוצאות, זה רווח השקעתי ולא חיתומי. מדובר באותה לוגיקה של IFRS ככלל, הדגש הוא על המאזן וצמצום החשיבות של הרווח והפסד.

ערן צ'רנינסקי

פריסת הרווח בהתאם לדרישת התקן נותנת ביטוי פחות טוב לתופעות שהתרחשו בתקופות מסוימות. כך לדוגמא, אם יש שנה מסוימת שהיו בה הרבה מכירות ורוצים שהדיווח הכספי ייתן ביטוי למה שקרה השנה, זה לא נותן ביטוי מספק, כי הוא פורס את זה לתקופות ארוכות. הדוחות יהפכו להיות פחות תנודתיים ויותר משעממים כך שלאנשים יהיה פחות מתח לראות את הדוח הכספי של חברה מסוימת, כי יודעים שמה שהיה בשנה שעברה זה מה שיהיה השנה, עם שינויים קטנים מלבד

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

השינויים החיצוניים. לדעתי בדיווח כספי טוב יש לתת לקוראי הדוחות תמרורי אזהרה וכיוון בזמן הנכון, זוהי אחת מנקודות החולשה של התקן, במיוחד בדוחות הראשיים.

עופר ברנדט

200 מיליון שקל רווח בשנה, מה שחשוב לבעלי המניות זה שיש להם 200 מיליון בהון שממנו הם יכולים לשלם דיבידנד. זה לא משנה כמה תפרוס את זה ואיך תציג את זה.

עודד שריג

שלומי, אני רוצה להגיד עוד נקודה אחת. זה לא רק בעלי ההון, יש בעלי ניירות אחרים, יש חוזים, יש בונוסים ויש דברים נוספים שנגזרים מהמדידה החשבונאית שאי אפשר להתעלם מהם. בסוף זה לא רק העניין של גובה ההון שיש לבעלי המניות.

ערן צ'רנינסקי

לדעתי יישום התקן בעולם היה צריך להיות הדרגתי, לדוגמא, להתחיל בבאורים מסוימים ועם הניסיון במקביל להרחיב את הגילויים. בעולם לא נקטו בגישה זו, ומאחר ואנחנו חלק מהכלכלה הגלובלית, אני רואה לנכון להשקיע מאמצים על מנת ליישם את התקן בכללותו.

בהקשר לכך יש לציין כי גם תקן בינלאומי חשוב כמו IFRS9 (מכשירים פיננסיים) פורסם בשלבים.

בשל מורכבות הנושא ובשל ההתמודדות הרחבה הנדרשת, כפי שפירטתי במפגש זה, קיים סיכון לכך שחלק מהגופים בעולם ירצו להתנתק מה-IFRS.

להשקפתי קיימת חשיבות רבה מאוד לדיווח חשבונאי אחיד בכל העולם, במיוחד בנושא כה גלובלי כמו עולם הביטוח שהבסיס שלו הוא פיזור סיכונים.

אמיר ברנע

אם הבסיס לחלוקת דיבידנד יהיה הדיווח הכלכלי כמו שאתם אומרים, אז תראו מה קרה ב-IFRS הרגיל, לא בחברות ביטוח. מיד מתערבת רשות ני"ע ואומרת אי אפשר לשלם דיבידנד מתוך רווחי שיערוך. האם מחר נבוא ונגיד שמכיוון שיש דרגות חופש בדיווח החדש החלטת הדיבידנד תתרחק מהרווח המדווח. יבוא מישהו ויגיד שיש גם דיווח תזרימי שרק על פיו ראוי לחלק דיבידנד. איך יחליטו?

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עודד שריג

אני לא יודע איך להתייחס לזה, אבל אני חושב שיש עוד בעיות. למשל בסולבנסי נתנו הוראות טיפול מיוחדות לישראל באג"ח מיועדות, מה הולכים לעשות בדוח הכספי? האם זה עדיין יישאר IFRS אם נעשה טיפול כמו בסולבנסי באג"ח המיועדות?

דני ויטאן

שאלת אג"ח מיועדות אני לא בטוח שזו שאלה של IFRS 17, זו שאלה של IFRS 9.

יהודה גראוס

דני, זו שאלה של ריבית היוון.

דני ויטאן

ברור. השאלה אם צריך למדוד את זה לפי שווי הוגן, לא לפי שווי הוגן.

שלומי שוב

הגענו למסקנה או שזה עדיין בבחינה?

דני ויטאן

יש מסקנה. באופן עקרוני, בוורסיה המקורית של IFRS9 החשיבה הייתה שזה אמור להיות לפי שווי הוגן, עם זאת בוורסיה המעודכנת של התקן הנושא פחות ברור ויתכן שלא תידרש מדידה לפי שווי הוגן. בכל מקרה בדוחות הראשיים השאלה הזו נדחתה כרגע ל-2021.

שלומי שוב

כלומר כל הערך יוצף מיידית.

עודד שריג

כן, זה הוחרג מהסולבנסי.

שלומי שוב

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

הרי אג"ח מיועדות אלו אג"ח שמבטיחות תשואה. ברמות הריבית של היום, השווי ההוגן שלהן הוא הרבה מעל העלות.

אמיר ברנע

יש גם התחייבות נגד זה, זה אותו הדבר.

שלומי שוב

נכון. יש לי את ההתחייבות, את הריבית ואת הנכס. אז מה ההשפעה של זה למעשה?

דני ויטאן

השאלה הזו תהיה פחות אקוטית באימוץ של IFRS 17 שם גם את ההתחייבויות תצטרך למדוד לפי ריבית שוטפת.

דני ויטאן

היום בעצם המדידה גם של ההתחייבות וגם של הנכס היא לפני הריבית המקורית, זה סוג של מודל של עלות מופחתת. אם נעבור למדידה לפי ריבית שוטפת, שזה המודל של IFRS17, אז לא תהיה את הבעיה של ה-mismatch במדידה של הנכסים וההתחייבויות. מה גם שגם לפי ה-IFRS 9 זה לא לגמרי ברור אם זה צריך להיות לפי שווי הוגן או לא, יש גם כאן כמה גישות. אני לא בטוח שבאימוץ של IFRS 17 זאת תהיה שאלה קריטית כמו שהיא היום כי לא תהיה את הבעיה של חוסר ההקבלה אם אתה מודד גם את ההתחייבות לפי ריבית שוטפת וגם את הנכס לפי ריבית שוטפת.

שלומי שוב

דני אפילו נהפוכו, צריך שלפי IFRS 9 זה יהיה לפי שווי הוגן, כי ההתחייבות חייבת להימדד לפי שווי הוגן.

יהודה גראוס

היום, להבדיל מריבית שוטפת שדני מדבר ב-IFRS 17, בסולבנסי, ב-EV, הכל זה ריבית משוקללת. האג"ח אצלו משוערך, חלקה בתיאורטי וחלקה בפועל במאזן ועושים היוון משוקלל של התמהיל וכל

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

קרן, סיפור קצת ארוך. בגדול המרווח נכנס להיוון ההתחייבות, אתה מקבל הטבה מההיוון, אתה מהוון בריבית יותר גבוהה.

עודד שריג

שזה אומר שזה עקבי אבל לא עקבי עם ה-IFRS, עקבי בשני הצדדים של המאזן אבל לא עם ה-IFRS.

טל כהן

אני חושב שתמיד יש את החשש של כניסת תקן חדש ואני רוצה לחזור לעניין של איך זה ישפיע על העסקים. תמיד יש חשש עם כניסת תקן חדש שהזנב יקשקש בכלב והחשבונאות תוביל את העסקים ככה שהמנהלים יבחרו לשווק מוצרים כאלה או אחרים. אני חושב שזה הרבה מאוד תלוי במשהו שאנחנו פחות עושים, זה בלט גם בכנס של EY. שאלו מי מהקהל הוא מהביזנס? אצבע אחת בכל ה-200 אנשים. זה מאוד תלוי מה החשבונאות הניהולית באותה חברה. כלומר, איך בוחנים את הביזנס בתוך אותה חברה, ואם יתאימו את החשבונאות הניהולית לחשבונאות IFRS 17, זה בוודאי ישפיע על העסקים.

בשורה התחתונה זה איזושהו תהליך שכמובן כל הנוכחים בשולחן מחוייבים להכניס את המנהלים, את הביזנס לתוך התקן הזה. הוא בוודאי ישנה עסקים ותהליכים וזה לא בהכרח דבר רע. הרי בכל תקן שיצא יצא, תמיד ימצאו נקודות שאפשר לחשב אחרת בעסקים וזה הולך לשנות עולמות.

צור פניגשטיין

אני רוצה לדבר מהפרספקטיבה של מעריכי השווי. אני חושב שהתקן בסך הכל חיובי. הדבר הראשון הוא קודם כל המעבר לבסיס cash flow, זה תמיד טוב מהפרספקטיבה של מעריכי שווי. דבר נוסף, אם אני מבין נכון את התקן, אז זה קצת מוציא לאור השמש דברים שהיו, לפחות מהפרספקטיבה שלנו, קופסאות שחורות – הנחות האקטואריה, וזה גם דבר טוב. עוד דבר שאני מבין מהתקן הוא שתהיה דווקא תוספת מידע, ועל זה יש לומר - אין דבר כזה עודף מידע. אולי את גברת כהן מחדרה זה לא משמש, אבל לאנליסטים, וודאי למעריכי שווי, זה תורם הרבה. אז כך שבסך הכל אני חושב שזה חיובי. יחד עם זאת, כשהסתכלתי על הסעיפים שמדברים על היוון או יותר נכון על הטיפול בסיכון הביטוחי, קצת נחרדתי, כי זה יותר מידי פתוח אם אני מבין נכון. זה אפילו לא חייב להיות היוון מכירות, זה יכול להיות שווה ערך וודאי, ולכן זה יותר מידי פתוח, ופה זה נראה לי קצת מסוכן.

דני ויטאן

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אני מסכים עם טל, בכל תקן יש דברים שהם יותר טובים ופחות טובים, בטח הנושא הזה. דבר אחד שחשוב לציין, הוא שסוף כל סוף יש תקן. אני זוכר את כל הדיונים עם אברהם למשל, על כל מיני מוצרים חדשים שיש בביטוח, הרי IFRS 4 לא קובע איך מטפלים בהם. אם התקן יותר טוב או פחות טוב זה נתון לדיון. לגבי ה-risk adjustment, מה שצור אמר, זו מסגרת חדשה לחלוטין. בהצעות הקודמות היו מחשבות להגביל את זה למספר סוגים, ואחר כך חשבו אולי לא להגביל בעקבות הערות שהתקבלו. חשוב להבין בקונטקסט הזה שאנחנו בעצם עוברים לתקופה חדשה שקבלת ההחלטות כן תהיה כפופה למסגרת כלשהי. המסגרת תהיה נתונה לפרשנויות כאלו ואחרות. אגב, ה-IASB מקים עכשו TRG ספציפי לטיפול ב-IFRS 17 כמו שהיה ב-IFRS 15 אז יכול להיות שגם השונות בפרקטיקה תצטמצם.

שלומי שוב

הרבה עבודה ליועצים אני מבין, דני.

דני ויטאן

הרבה עבודה ליועצים, לאקטוארים.

שלומי שוב

אני רוצה להגיד, בנימה בסך הכל אופטימית, שאני חייב להודות שהופתעתי. הייתי בטוח שתסקלו אותי באבנים ויחסית יצאתי בסדר וגם אתה אמיר. בסך הכל המגמה היא חיובית, יש ביקורת עניינית וברור שאנחנו צריכים להשתפר. יפיפייה לחלוטין אין כנראה, אין שלמות. אני רוצה לדבר על שתי נקודות לסיום.

נקודה ראשונה, אני חייב להגיד לכם שברמה האישית, מבחינתי, אני מחכה לרגע שאני אוכל ללמד את הסטודנטים את התקן. יש פה בסך הכל מודל קוהרנטי ויפה שניתן להכין ממנו תרגילים וזה יעשה רק טוב. אנחנו חושבים שזה יעביר את הביטוח ממקום נישתי מאוד, לבמה המרכזית.

נקודה שנייה, כמו שאמרנו, למסקנות הביניים שלנו יכולות להיות השלכות על אופן ההתייחסות של הרגולציה בישראל לתקן החדש. זה לא רק רשות שוק ההון אלא גם רשות המסים. כמו שאמיר אמר יש פה שאלות כבדות משקל מבחינת רשות המיסים. ככל הנראה רשות המיסים תלך על גישת העקיבה – אבל עדיין היא תצטרך לקבל החלטה האם היא הולכת לעקיבה או לא לגבי השפעת הריבית, יש פה

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שאלות קרדינאליות מבחינתה. לדעתי הכל זה הא בהא תליה, כלומר איך שרשות המיסים תסתכל על זה, רשות ניירות ערך, רשות שוק ההון, עד כמה היא תכתיב את הכניסה לתקן.

תודה רבה לכולם וקיץ נעים.

תכנית בחשבונאות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

על הפורום:

מטרת "פורום שווי הוגן" (Fair Value Forum (FVF), הפועל במסגרת התכנית בחשבונאות של בית ספר אריסון למנהל עסקים במרכז הבינתחומי הרצליה, היא לתרום לאיכות המידע בשוק ההון, ולייצר שיח מקצועי פורה בנושא. הפורום שמקיים מפגש חודשי, משמש קבוצת חשיבה שמייצרת דיוני עומק בסוגיות שנמצאות על סדר היום ומשמש פלטפורמה לשיתוף ידע, זיהוי בעיות, תהליכים ומגמות וכ- Best Practices למדווחים, לרואי החשבון ולמשקיעים.

הפורום, בייסודם של פרופ' אמיר ברנע, הדיקן המייסד של בית ספר אריסון למנהל עסקים, ורו"ח שלומי שוב, ראש תכנית חשבונאות וסגן דיקן, בית ספר אריסון למנהל עסקים, כולל מומחים מובילים מהאקדמיה ומהפרקטיקה בתחומי החשבונאות הפיננסית, הכלכלה והמימון וכן משתתפים בו נציגים של מדווחים, אנליסטים וגופי הרגולציה הפיננסית בישראל וחיבור בין תחומי הידע השונים.

סיכומי הדיונים שמתפרסמים לציבור הרחב מבוצעים על ידי הצוות המקצועי של הפורום המורכב מבוגרים מצטיינים של התכנית בחשבונאות.

אתר הפורום: www.fvf.org.il